

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Факультет журналістики
Кафедра журналістики та нових медіа

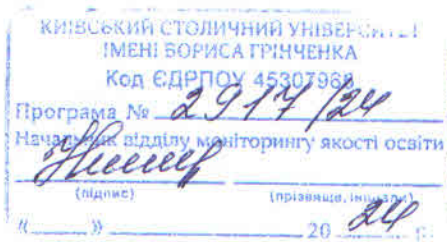
«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

_____ 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ: ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ ТА
ЖУРНАЛІСТСЬКА ЕТИКА

спеціальності	061 Журналістика
рівня вищої освіти	першого (бакалаврського)
освітньої програми	061.00.01 Журналістика
освітньої програми	061.00.05 Міжнародна журналістика

Київ – 2024

Розробники: Оксана ЖУРАВСЬКА, кандидатка філол. наук, доцентка кафедри журналістики та нових медіа

Викладачі: Вадим КОЛОСОК, доктор філософії з музичного мистецтва, доцент кафедри журналістики та новиз медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від 30 серпня 2024 р. № 1

В. о. завідувача кафедри

Яна ФРУКТОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Журналістика»

30 серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

Володимир ГРИСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна журналістика»

30 серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

Ольга БИКОВА

Робочу програму перевірено

30 серпня 2024 р.

Заступник декана

Факультету журналістики

Вікторія СОШИНСЬКА

Проло:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Професійні стандарти та журналістська етика		
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, зокрема	90	90
аудиторні	42	12
модульний контроль	6	-
семестровий контроль	14	-
самостійна робота	28	78
форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – сформувати базу теоретичних знань про професійні журналістські стандарти й етичні норми, виробити практичні уміння й навички їхнього дотримання в роботі журналіста періодичних друкованих видань, радіо й телебачення, інформаційних агентств, інтернет-видань.

Завдання курсу такі: ознайомити студентів із міжнародною та українською нормативною базою, що визначає професійно-моральні вимоги до роботи журналіста, прикладами дотримання й порушення її норм в діяльності сучасних медіа; формувати орієнтири професійної культури фахівців сфери медіа на основі аналізу явищ практики та підготовки власних матеріалів для публікації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчивши дисципліну «Професійні стандарти та журналістська етика» студент має **знати**:

- журналістські стандарти й принципи поведінки журналістів, закріплені у міжнародних й вітчизняних законодавчих актах, зокрема: баланс думок і точок зору; достовірність; відокремлення фактів від коментарів; точність; повнота; оперативність тощо.
- способи верифікації інформації;
- основи роботи журналіста з інформацією із соцмереж;
- етичні засади професійної діяльності журналіста;
- поняття про джінсу, фейки, маніпуляції фактами, дезінформацію, цензуру, пропаганду, упередження, мову ворожнечі тощо;
- особливості висвітлення дітей та підлітків, людей з особливими потребами та інших вразливих груп населення;
- правила дотримання гендерного балансу в медіа тощо.

Уміти:

- Застосовувати в журналістській практиці професійні стандарти;
- перевіряти інформацію, отриману з різних джерел, у тому числі в інтернет-середовищі;
- послуговуватися інструментами перевірки джерел інформації, зокрема фото й відео.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі **загальні** компетенції: **ЗК1** - Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях, виявляти, ставити та вирішувати проблеми, **ЗК9** - Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, **ЗК11** - Здатність спілкуватися державною мовою.

Студенти також набувають **спеціальні** компетенції: **СК1** - Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності, **СК2** - Здатність формувати інформаційний контент, **СК6** - Здатність до провадження безпечної медіадіяльності, **СК7** - Здатність нести відповідальність за результати журналістської роботи (критична оцінка діяльності), **СК8** - Здатність працювати в команді, редакційному колективі, володіти соціальними навичками; відповідально виконувати професійну функцію.

Впродовж вивчення дисципліни мають бути досягнуті такі **результати навчання**: **РН2** – Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції; **РН4** – Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел; **РН13** – Передбачити реакцію аудиторію на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціокомунікаційних наук.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	4	2	2				
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	4	2	2				
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	6	2	4				
Тема 4. Повнота. Оперативність	13	2	2				9
Модульний контроль	2						
Разом	29	8	10		2		9
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами.	4	2	2				
Тема 6. Перевірка інформації.	6	2	4				
Тема 7. Інструменти перевірки	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	10		2		9
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	2	2					
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи	4		4				

населення. Поняття про мову ворожнечі							
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	21	2	8		2		9
Усього	90	14	28		6	15	27

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінари	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	2	2					
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	12		2				10
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	12		2				10
Тема 4. Повнота. Оперативність	6						6
Разом	32	2	4				26
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Перевірка отриманої від читачів інформації	1	1					
Тема 6. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки роботи із соцмережами	14		2				12
Тема 7. Інструменти перевірки	14						14
Разом	29	1	2				26
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	3	1	2				
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі	14						14
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	12						12
Разом	29	1	2				26
Усього	90	4	8				78

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю. Правдивість і точність. Редакційна чесність і незалежність. Справедливість. Недоторканість приватного життя. Європейські стандарти та етичні принципи журналістики. Редакційні статuti. Кодекс етики журналіста. Загальна характеристика стандартів журналістики.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Поняття про незбалансовану подачу інформації. Як досягається баланс думок в новинах. Порушення стандарту балансу. Баланс думок і структура журналістського матеріалу. Відмова від коментаря. Джерела інформації: компетентні; причетні до події; готові відповідати за сказане. Анонімні джерела. Перевірка джерел інформації. Правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.)

Подача фактів, а не журналістських коментарів. Вимоги щодо уникнення журналістами суб'єктивізму. Поняття про точність інформації.

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 3-4. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.)

Література основна: 1, 2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 4. Повнота. Оперативність (2 год)

5W+1H: Who? (Хто?) What? (Що?) When? (Коли?) Where? (Де?) Why? (Чому?) How? (Як?). Поняття про неповну інформацію. Бекграунд новин й маніпулювання бекграундом. Обмеження стандарту повноти в умовах війни.

Суть оперативної подачі інформації. Критерії цінності новини. Особливості подачі новин. Будь-яка новина подається ЗМІ у найближчому (або якщо це є необхідним – у екстреному) випуску новин. Інформаційна конкуренція в новинарній журналістиці. ЗМІ прагнуть того, аби будь-яку новину знаходити і повідомляти своїм користувачам раніше за інші ЗМІ.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 5. Повнота. Оперативність (2 год)

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

Література додаткова 6, 10, 11.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ: СПОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ

Лекція 5. Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Пошук інформації в різних інтернет-джерелах. Типові помилки при роботі з соцмережами. Відкриті бази даних. Прихований пошук і захист інформаторів. Перевірка інформації, отриманої від читачів. Роль читачів у перевірці інформації.

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5, 11, 21.

Лабораторна робота 6. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5, 11, 21.

Лекція 6. Перевірка інформації. (2 год)

Перевірка акаунтів, текстів, зображення та відео: основні принципи й способи. Процес перевірки (верифікації): походження (достовірність), джерело (хто?), дата (коли?), місце розташування (де?). Отримання авторського дозволу на використання контенту. Перевірка інформації в екстрених ситуаціях.

Інструменти для перевірки інформації, отриманої з інтернет-джерел. Принципи їхнього використання

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

Лабораторна робота 7-8. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки при роботі із соцмережами (4 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

Лабораторна робота 9-10. Інструменти перевірки (4 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 7. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Етичні засади професійної діяльності журналіста. Комісія з журналістської етики. Загрози й перешкоди в професійній діяльності журналіста: фейки, дезінформація, упередження, пропаганда, маніпулювання фактами, прихована реклама, цензура тощо. Особливості висвітлення вразливих груп населення: дітей і підлітків, людей із інвалідністю; людьми, які пережили травму тощо. Висвітлення збройних конфліктів. Мова ворожнечі. Словник конфліктно-чутливої журналістики.

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 11. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 12. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (2 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 13-14. Висвітлення збройних конфліктів (4 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Ма кси мальна кіл-ть балів заоди ницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Ма кси мальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	4	4	2	2	1	1
Відвідування лабораторних занять	1	5	5	5	5	4	4
Робота на лабораторному занятті	10	5	50	5	50	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			89		87		75
Максимальна кількість балів	251						
Розрахунок коефіцієнта	$60:251=0,239$						

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів для заочної форми

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	0.5	0.5	0.5	0.5
Відвідування лабораторних занять	1	2	2	1	1	1	1
Робота на лабораторному занятті	10	2	20	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	2	10
Разом:			38		21.5		21.5
Максимальна кількість балів	81						
Розрахунок коефіцієнта	60:81=0.74						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ НОВИННОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Тема 4. Повнота. Оперативність (9 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, в якому будуть висвітлюватися такі питання:
 - Назвіть документи, у яких відображено професійні стандарти й етичні норми журналістської діяльності. Дайте їхню коротку характеристику.
 - Дайте загальну характеристику професійних стандартів та особливостей їхнього дотримання в журналістських матеріалах різних ЗМІ.
3. Підготуйте до кожного журналістського стандарту по 1 прикладу його дотримання й порушення у різних видах ЗМІ. Обов'язково вказуйте джерело інформації: посилання на розміщення публікації, хронометраж для аудіо- й відеоматеріалу, його розшифрування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Інструменти перевірки (6 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, максимально візуалізуючи інформацію (презентація, таблиця, схема, ментальна мапа тощо) на тему «Алгоритм дій для верифікації інформації, отриманої з різних джерел».
3. Підготуйте 3 приклади застосування інструментів для перевірки достовірності інформації, отриманої від читачів, текстової інформації, аудіо- чи відеоматеріалів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Висвітлення збройних конфліктів (9 год.)

1. Опрацюйте літературу за темою.
2. Підготуйте матеріал для довідника «Журналістський словник конфліктно-чутливої лексики» за такою схемою:
 - слово або словосполучення, яке є зразком мови ворожнечі або може образити представників вразливих груп населення;
 - приклад журналістського матеріалу, у якому вжито запропоновану одиницю;
 - виправлений приклад із застосуванням коректного слова чи словосполучення.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на семінарських заняттях, а також на платформі електронного навчання MOODLE.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

Максимальна кількість балів за кожну самостійну роботу – 5 балів.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. 25 тестових завдань;

Критерії оцінювання:

1. Тестові завдання із питаннями закритого типу: за кожну правильну відповідь - 1 б.
2. Тестові завдання із питаннями відкритого типу: за кожну правильну відповідь – 3 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з блоку «Професійні стандарти та журналістська етика» відбувається у межах заліку із дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності». Кількість балів, отриманих у процесі вивчення блоку, дорівнює 3/7 від можливих 60 б., тобто 26 б.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності»

Курс	1 курс
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітня програма:	061.00.01 «Журналістика»
Форма проведення	Іспит проходить у вигляді письмового тестування в ЕНК за двома модулями «Професійні стандарти та журналістська етика» і «Безпека професійної діяльності журналіста». Кожне питання оцінюється в 1 бал. 40 тестових питань – 40 балів. У результаті – студенти мають можливість отримати максимальну кількість балів – 40 балів.

Тривалість проведення:	1 год. 20 хв.
Максимальна кількість балів:	40 балів
Критерії оцінювання	40-38 — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками 37-35 — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок 34-30 — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок 29-25 — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності 24-20 — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) 19-1 — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання
Перелік допоміжних матеріалів	Див. список рекомендованої літератури навчальної програми «Професійні стандарти журналістської діяльності».
Орієнтовний перелік питань:	Назвіть ознаки фальшивої оперативності: а. пряме включення журналіста з місця подій; б. фальшиве пряме включення записане заздалегідь; с. драматична лексика й вираз обличчя журналіста. Відповідно до стандарту достовірності інформації в статті мають міститися такі посилання на джерело, як: «як прийнято вважати», «як ми знаємо», «згідно зі статистичними даними», «за даними соціологічних досліджень» Виберіть одну відповідь: а. не мають; б. не знаю правильної відповіді; с. тільки якщо джерело неперевірене чи не викликає довіри; д. мають.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Розкрийте зміст виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю.
2. Схарактеризуйте баланс між правами журналістів на свободу слова й інформації та їхньою відповідальністю.
3. Дайте загальну характеристику засадничих цінностей професійних та етичних стандартів діяльності ЗМІ.
4. Схарактеризуйте правдивість і точність як стандарти фахової діяльності.
5. Схарактеризуйте безсторонність і багатоманітність точок зору в новинній журналістиці.
6. Розкрийте суть понять «редакційна чесність» і «редакційна незалежність».
7. Розкрийте зміст поняття «недоторканність приватного життя».
8. У чому виявляється принцип «не завдання шкоди і образ».

9. Розкрийте зміст поняття «оперативність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
10. Розкрийте зміст поняття «точність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
11. Розкрийте зміст поняття «достовірність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
12. Розкрийте зміст поняття «збалансованість», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
13. У чому виявляється відокремлення фактів від коментарів та оцінок, наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
14. Розкрийте зміст поняття «простота інформування», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
15. Розкрийте суть оперативної подачі інформації, наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
16. Визначте методи і правила роботи у ситуації «Репортер на місці події».
17. Що таке анонімні джерела інформації і в яких випадках журналіст має право на них посилатися. Як правильно посилатися на анонімні джерела інформації?
18. Розкрийте зміст понять «авторитетні джерела», «офіційні джерела», «поінформовані джерела».
19. Сформулюйте правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.
20. Схарактеризуйте застереження щодо інформації з Інтернету.
21. Розкрийте алгоритм дій журналіста у разі відмови героя від коментаря.
22. Розкрийте вимоги до формату подачі інформації чи суперечливих питань.
23. Розкрийте особливості висвітлення зібрань та акцій протестів.
24. Сформулюйте правила використання бліц-опитувань та наведіть приклади правильного подання їхніх результатів у журналістських текстах.
25. Розкрийте суть явища «безпідставні узагальнення».
26. У яких випадках журналіст може використовувати оцінювальну лексику? Наведіть приклади із журналістських текстів.
27. Схарактеризуйте допустимий рівень аналітики у новинах.
28. Розкрийте особливості подання коментарів й оцінок у авторських програмах.
29. Розкрийте особливості висвітлення журналістом шокової чи шкідливої для суспільної моралі інформації.
30. Як у журналістській роботі проявляється повага до приватного життя.
31. Розкрийте правило «чотирьох вікон», наведіть приклади із журналістських текстів.
32. Розкрийте суть застосування шкали «вчинків» та «рангів» у журналістській роботі.
33. Розкрийте суть неупередженості журналіста до обвинувачених.

34. Схарактеризуйте правила оприлюднення відомостей про жертви.
35. Розкрийте суть захисту джерел інформації.
36. Визначте ризики застосування незаконних методів збирання й оприлюднення інформації у журналістській роботі.
37. Визначте ризики придбання журналістом інформації у джерел .
38. Розкрийте зміст поняття «плагіат» у журналістській роботі.
39. Розкрийте зміст поняття «дискримінація» у журналістській роботі.
40. Проаналізуйте принципи висвітлення інформації про неповнолітніх, наведіть приклади із журналістських текстів.
41. Розкрийте зміст понять «ембарго», «оф рекордз» у журналістській роботі.
42. Проаналізуйте принципи редагування редакційних матеріалів із позицій дотримання чи недотримання професійних стандартів та етичних норм.
43. Розкрийте зміст поняття «цензура» у роботі журналістів та редакцій.
44. Визначте особливості верифікації інформації з соціальних мереж.
45. Схарактеризуйте інструменти перевірки інформації з соціальних мереж.
46. Визначте правила цитування інтернет-джерел журналістом, наведіть приклади.
47. Схарактеризуйте способи та інструменти перевірки фото.
48. Схарактеризуйте способи й інструменти перевірки відео.
49. Визначте роль читачів у перевірці інформації для журналістської роботи.
50. Розкрийте суть поняття «мова ворожнечі» у журналістських текстах.
51. Види джинси. Типові й нетипові ознаки джинси
52. Розкрийте правила висвітлення інформації про дітей та підлітків.
53. Розкрийте правила висвітлення інформації про людей з особливими потребами.
54. Розкрийте правила висвітлення інформації про конфліктно вразливі групи населення.
55. Розкрийте правила висвітлення збройних конфліктів у медіа.
56. Розкрийте суть дотримання гендерного балансу в медіа.
57. Визначте, у чому полягає відповідальність журналіста за поширення недостовірної інформації, зокрема під час війни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74

достатньо	60-68
незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., з них лекції – 14 год., лабораторні – 28 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 28 год., семестровий контроль – іспит.

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Професійні стандарти новинної журналістики			
і кількість балів за модуль	89 балів			
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів (2 год.) 1 бал	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1 бал	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.) 1 бал	Повнота. Оперативність (2 год.) 1 бал
Семінарські заняття	1		2	3
Теми семінарських занять	Зasadничі принципи журналістської професії. Стандарти новинної журналістики. (2 год.) 1+10=11(балів)	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1+10=11 (балів)	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.) 2+20=22 (бали)	Повнота. Оперативність і простота подачі інформації (2 год.) 1+10=11 (балів)
Самостійна робота	5 балів			
Модульна контрольна	25 балів			
Модулі	Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки		Етика в роботі журналіста	
і кількість балів за модуль	87 балів		75 балів	
Лекції	4		5	6
Теми лекцій	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1 бал	Перевірка інформації (2 год.) 1 бал		Етичні норми в журналістській діяльності (2 год.) 1 бал
Семінарські заняття	4	5		6
Теми семінарських занять	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1+10=11(балів)	Перевірка інформації (4 год.) 2+20=22(бали)	Інструменти перевірки (4 год.) 2+20=22(бали)	Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (4 год.) 2+20=22 (бали)
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Модульна контрольна	25 балів		25 балів	
Підсумковий контроль	Іспит			

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Голуб О. Медіакомпас: Путівник професійного журналіста. Практичний посібник. К., 2016
2. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми. К.: Нічлава, 2006. 100 с.
3. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика: 3-є вид., випр. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 224 с.
4. Іванов В. Ф., Штурхецький С. В. Практикум із журналістської етики. Рівне, 2012. 320 с.
5. Кодекс етики українського журналіста. URL: <http://www.cje.org.ua/ua/code>
6. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовин: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста-інформаційника. Київ: ХББ, 2006. 120 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
8. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів. Посібник для журналістів. К., 2019, 107 с.
9. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: АУП, ЦВП, 2006. 308 с.

Додаткова

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник. К.: АУП, 2004. 262 с.
2. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, 2005. 229 с.
3. Борсук Н., Онищук В. Журналістські стандарти у новинних випусках телеканалів «1+1» та «Україна». Журналістика в системі соціокомунікаційної діяльності. 2022. 1(38). 53-61. https://obraz.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/5_Borsuk_Onyshuk_38.pdf
4. Вейс М. Померанцев П. Повелителі брехні: інформація, культура та гроші на службі Кремля. URL: <https://krytyka.com.ua/articles/povelyteli-brekhni-informatsiya-kultura-ta-hroshi-na-sluzhbi-kremlya>
5. Земляна І. Журналіст і (не) безпека / Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. – К., 2016
6. Йоганес Л. Інвестигативний пошук. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2017. 266 с.
7. Кетлін Крос та Роберт А. Гакет. Політичні комунікації та новинні засоби масової інформації у демократичних країнах: конкуруючі підходи. URL: www.br.com.ua/
8. Кодекс «Радіо Свобода». URL: <https://cutt.ly/bf2fraN>
9. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. К., 2016
10. Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія»: Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. К., 2015.
11. Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія. К.: Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2007. 780 с.
12. Посібник із верифікації інформації. URL: https://verificationhandbook.com/book_ua/about.php
13. Редакційний статут Національної радіокомпанії України. URL: <https://cutt.ly/Yf2ft9R>
14. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. URL: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
15. Рендол Д. Універсальний журналіст. К., 2007. 288 с.
16. Різун В.В. Теорія масової комунікації. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/lec>.
17. Стандарт рівності: Посібник пресової практики з гендерної перспективи. Рівне: видавець О. Зень, 2015. 200 с.

18. Чекмишев О. Ярошенко Л. Основи якісного блогерства. К.: 2014, ФОП А.М.Рудницька, 48 с.
19. Штефан П. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2018. 198 с.

Розробники: Оксана ЖУРАВСЬКА, кандидатка філол. наук, доцентка кафедри журналістики та нових медіа

Викладачі: Вадим КОЛОСОК, доктор філософії з музичного мистецтва, доцент кафедри журналістики та новиз медіа

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри журналістики та нових медіа

Протокол від 30 серпня 2024 р. № 1

В. о. завідувача кафедри

Яна ФРУКТОВА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Журналістика»

30 серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

Володимир ГРИСЮК

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна журналістика»

30 серпня 2024 р.

Гарант освітньо-професійної програми

Ольга БИКОВА

Робочу програму перевірено

30 серпня 2024 р.

Заступник декана

Факультету журналістики

Вікторія СОШИНСЬКА

Проло:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №
 на 20__/20__ н.р. _____ (_____), "_____" 20__ р., протокол №

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
Професійні стандарти та журналістська етика		
	денна	заочна
Вид дисципліни	обов’язкова	обов’язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, зокрема	90	90
аудиторні	42	12
модульний контроль	6	-
семестровий контроль	14	-
самостійна робота	28	78
форма семестрового контролю	іспит	іспит

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу – сформувати базу теоретичних знань про професійні журналістські стандарти й етичні норми, виробити практичні уміння й навички їхнього дотримання в роботі журналіста періодичних друкованих видань, радіо й телебачення, інформаційних агентств, інтернет-видань.

Завдання курсу такі: ознайомити студентів із міжнародної та українською нормативною базою, що визначає професійно-моральні вимоги до роботи журналіста, прикладами дотримання й порушення її норм в діяльності сучасних медіа; формувати орієнтири професійної культури фахівців сфери медіа на основі аналізу явищ практики та підготовки власних матеріалів для публікації.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчивши дисципліну «Професійні стандарти та журналістська етика» студент має *знати*:

- журналістські стандарти й принципи поведінки журналістів, закріплені у міжнародних й вітчизняних законодавчих актах, зокрема: баланс думок і точок зору; достовірність; відокремлення фактів від коментарів; точність; повнота; оперативність тощо.
- способи верифікації інформації;
- основи роботи журналіста з інформацією із соцмереж;
- етичні засади професійної діяльності журналіста;
- поняття про джінсу, фейки, маніпуляції фактами, дезінформацію, цензуру, пропаганду, упередження, мову ворожнечі тощо;
- особливості висвітлення дітей та підлітків, людей з особливими потребами та інших вразливих груп населення;
- правила дотримання гендерного балансу в медіа тощо.

Уміти:

- Застосовувати в журналістській практиці професійні стандарти;
- перевіряти інформацію, отриману з різних джерел, у тому числі в інтернет-середовищі;
- послуговуватися інструментами перевірки джерел інформації, зокрема фото й відео.

У результаті вивчення курсу студенти набувають такі компетенції: **ЗК9** - Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, **ЗК10** - Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності, **ЗК11** - Здатність спілкуватися державною мовою.

Впродовж вивчення дисципліни мають бути досягнуті такі **програмні результати навчання**: **ПРН5** – Використовувати сучасні інформаційні й комунікаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення для вирішення професійних завдань, **ПРН8** – Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань, **ПРН13** – Передбачити реакцію аудиторію на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціокомунікаційних наук, **ПРН18** – Використовувати необхідні знання й технології для виходу з кризових комунікаційних ситуацій на засадах толерантності, діалогу та співробітництва.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Модульний контроль	Семестровий контроль	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	4	2	2				
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	4	2	2				
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	6	2	4				
Тема 4. Повнота. Оперативність	13	2	2				9
Модульний контроль	2						
Разом	29	8	10		2		9
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами.	4	2	2				
Тема 6. Перевірка інформації.	6	2	4				
Тема 7. Інструменти перевірки	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	25	4	10		2		9
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	2	2					
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи	4		4				

населення. Поняття про мову ворожнечі							
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	13		4				9
Модульний контроль	2						
Разом	21	2	8		2		9
Усього	90	14	28		6	15	27

4.2. Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні					Самостійна
		Лекції	Лабораторні	Практичні	Семінари	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Професійні стандарти в роботі журналіста							
Тема 1. Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів	2	2					
Тема 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність	12		2				10
Тема 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність	12		2				10
Тема 4. Повнота. Оперативність	6						6
Разом	32	2	4				26
Змістовий модуль 2. Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки							
Тема 5. Перевірка отриманої від читачів інформації	1	1					
Тема 6. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки роботи із соцмережами	14		2				12
Тема 7. Інструменти перевірки	14						14
Разом	29	1	2				26
Змістовий модуль 3. Етика в роботі журналіста							
Тема 8. Етичні норми в журналістській діяльності	3	1	2				
Тема 9. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі	14						14
Тема 10. Висвітлення збройних конфліктів	12						12
Разом	29	1	2				26
Усього	90	4	8				78

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 1. Засади принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю. Правдивість і точність. Редакційна чесність і незалежність. Справедливість. Недоторканість приватного життя. Європейські стандарти та етичні принципи журналістики. Редакційні статuti. Кодекс етики журналіста. Загальна характеристика стандартів журналістики.

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 1. Засади принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів. (2 год.)

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Поняття про незбалансовану подачу інформації. Як досягається баланс думок в новинах. Порушення стандарту балансу. Баланс думок і структура журналістського матеріалу. Відмова від коментаря. Джерела інформації: компетентні; причетні до події; готові відповідати за сказане. Анонімні джерела. Перевірка джерел інформації. Правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 2. Баланс думок і точок зору. Достовірність. (2 год.)

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 3. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.)

Подача фактів, а не журналістських коментарів. Вимоги щодо уникнення журналістами суб'єктивізму. Поняття про точність інформації.

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 3-4. Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.)

Література основна: 1,2, 4.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лекція 4. Повнота. Оперативність (2 год)

5W+1H: Who? (Хто?) What? (Що?) When? (Коли?) Where? (Де?) Why? (Чому?) How? (Як?). Поняття про неповну інформацію. Бекграунд новин й маніпулювання бекграундом. Обмеження стандарту повноти в умовах війни.

Суть оперативної подачі інформації. Критерії цінності новини. Особливості подачі новин. Будь-яка новина подається ЗМІ у найближчому (або якщо це є необхідним – у екстреному) випуску новин. Інформаційна конкуренція в новинарній журналістиці. ЗМІ прагнуть того, аби будь-яку новину знаходити і повідомляти своїм користувачам раніше за інші ЗМІ.

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

Література додаткова 6, 10, 11.

Лабораторна робота 5. Повнота. Оперативність (2 год)

Література основна: 1,2, 3, 4, 5.

Література додаткова 6, 10, 11.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ: СПОСОБИ Й ІНСТРУМЕНТИ ПЕРЕВІРКИ

Лекція 5. Тема 5. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Пошук інформації в різних інтернет-джерелах. Типові помилки при роботі з соцмережами. Відкриті бази даних. Прихований пошук і захист інформаторів. Перевірка інформації, отриманої від читачів. Роль читачів у перевірці інформації.

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5, 11, 21.

Лабораторна робота 6. Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5, 11, 21.

Лекція 6. Перевірка інформації. (2 год)

Перевірка акаунтів, текстів, зображення та відео: основні принципи й способи. Процес перевірки (верифікації): походження (достовірність), джерело (хто?), дата (коли?), місце розташування (де?). Отримання авторського дозволу на використання контенту. Перевірка інформації в екстрених ситуаціях.

Інструменти для перевірки інформації, отриманої з інтернет-джерел. Принципи їхнього використання

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

Лабораторна робота 7-8. Перевірка інформації: зображення і відео. Типові помилки при роботі із соцмережами (4 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

Лабораторна робота 9-10. Інструменти перевірки (4 год)

Література основна: 1,8.

Література додаткова: 5,11, 21

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Лекція 7. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Етичні засади професійної діяльності журналіста. Комісія з журналістської етики. Загрози й перешкоди в професійній діяльності журналіста: фейки, дезінформація, упередження, пропаганда, маніпулювання фактами, прихована реклама, цензура тощо. Особливості висвітлення вразливих груп населення: дітей і підлітків, людей із інвалідністю; людьми, які пережили травму тощо. Висвітлення збройних конфліктів. Мова ворожнечі. Словник конфліктно-чутливої журналістики.

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 11. Етичні норми в журналістській діяльності (2 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 12. Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (2 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

Лабораторна робота 13-14. Висвітлення збройних конфліктів (4 год)

Література основна: 1, 3, 4, 5

Література додаткова: 3, 4, 9.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Ма кси мальна кіл-ть балів заоди ницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Максимальна кіл-ть балів	Кількість одиниць	Ма кси мальна кіл-ть балів
Відвідування лекцій	1	4	4	2	2	1	1
Відвідування лабораторних занять	1	5	5	5	5	4	4
Робота на лабораторному занятті	10	5	50	5	50	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом:			89		87		75
Максимальна кількість балів	251						
Розрахунок коефіцієнта	60:251=0,239						

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів для заочної форми

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	1	1	0.5	0.5	0.5	0.5
Відвідування лабораторних занять	1	2	2	1	1	1	1
Робота на лабораторному занятті	10	2	20	1	10	1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	2	10
Разом:			38		21.5		21.5
Максимальна кількість балів	81						
Розрахунок коефіцієнта	60:81=0.74						

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ПРОФЕСІЙНІ СТАНДАРТИ НОВИННОЇ ЖУРНАЛІСТИКИ

Тема 4. Повнота. Оперативність (9 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, в якому будуть висвітлюватися такі питання:
 - Назвіть документи, у яких відображено професійні стандарти й етичні норми журналістської діяльності. Дайте їхню коротку характеристику.
 - Дайте загальну характеристику професійних стандартів та особливостей їхнього дотримання в журналістських матеріалах різних ЗМІ.
3. Підготуйте до кожного журналістського стандарту по 1 прикладу його дотримання й порушення у різних видах ЗМІ. Обов'язково вказуйте джерело інформації: посилання на розміщення публікації, хронометраж для аудіо- й відеоматеріалу, його розшифрування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ВЕРИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Інструменти перевірки (6 год.)

1. Опрацюйте рекомендовану літературу.
2. Підготуйте конспект прочитаного, максимально візуалізуючи інформацію (презентація, таблиця, схема, ментальна мапа тощо) на тему «Алгоритм дій для верифікації інформації, отриманої з різних джерел».
3. Підготуйте 3 приклади застосування інструментів для перевірки достовірності інформації, отриманої від читачів, текстової інформації, аудіо- чи відеоматеріалів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ЕТИКА В РОБОТІ ЖУРНАЛІСТА

Тема 7. Висвітлення збройних конфліктів (9 год.)

1. Опрацюйте літературу за темою.
2. Підготуйте матеріал для довідника «Журналістський словник конфліктно-чутливої лексики» за такою схемою:
 - слово або словосполучення, яке є зразком мови ворожнечі або може образити представників вразливих груп населення;
 - приклад журналістського матеріалу, у якому вжито запропоновану одиницю;
 - виправлений приклад із застосуванням коректного слова чи словосполучення.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Перевірка самостійно виконаних завдань здійснюється на семінарських заняттях, а також на платформі електронного навчання MOODLE.

Критерії оцінювання відповіді:

- відповідність змісту;
- повнота і ґрунтовність викладу;
- доказовість і логічність викладу;
- термінологічна коректність;
- здатність до обґрунтування висновків;
- володіння нормами літературної мови і культури письмової відповіді.

Максимальна кількість балів за кожну самостійну роботу – 5 балів.

6.3. Форма проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Контрольна модульна робота включає:

1. 25 тестових завдань;

Критерії оцінювання:

1. Тестові завдання із питаннями закритого типу: за кожну правильну відповідь - 1 б.
2. Тестові завданням із питаннями відкритого типу: за кожну правильну відповідь – 3 б.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Підсумкове оцінювання знань студентів з блоку «Професійні стандарти та журналістська етика» відбувається у межах заліку із дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності». Кількість балів, отриманих у процесі вивчення блоку, дорівнює 3/7 від можливих 60 б., тобто 26 б.

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

з дисципліни «Професійні стандарти журналістської діяльності»

Курс	1 курс
Спеціальність	061 «Журналістика»
Освітня програма:	061.00.01 «Журналістика»
Форма проведення	Іспит проходить у вигляді письмового тестування в ЕНК за двома модулями «Професійні стандарти та журналістська етика» і «Безпека професійної діяльності журналіста». Кожне питання оцінюється в 1 бал. 40 тестових питань – 40 балів. У результаті – студенти мають можливість отримати максимальну кількість балів – 40 балів.

Тривалість проведення:	1 год. 20 хв.
Максимальна кількість балів:	40 балів
Критерії оцінювання	40-38 — відмінний рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками 37-35 — достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок 34-30 — в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок 29-25 — посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності 24-20 — мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь) 19-1 — незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання
Перелік допоміжних матеріалів	Див. список рекомендованої літератури навчальної програми «Професійні стандарти журналістської діяльності».
Орієнтовний перелік питань:	Назвіть ознаки фальшивої оперативності: a. пряме включення журналіста з місця подій; b. фальшиве пряме включення записане задалегідь; c. драматична лексика й вираз обличчя журналіста. Відповідно до стандарту достовірності інформації в статті мають міститися такі посилання на джерело, як: «як прийнято вважати», «як ми знаємо», «згідно зі статистичними даними», «за даними соціологічних досліджень» Виберіть одну відповідь: a. не мають; b. не знаю правильної відповіді; c. тільки якщо джерело неперевірене чи не викликає довіри; d. мають.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Розкрийте зміст виконання ЗМІ функції інформування, аналізу, громадської критики та контролю.
2. Схарактеризуйте баланс між правами журналістів на свободу слова й інформації та їхньою відповідальністю.
3. Дайте загальну характеристику засадничих цінностей професійних та етичних стандартів діяльності ЗМІ.
4. Схарактеризуйте правдивість і точність як стандарти фахової діяльності.
5. Схарактеризуйте безсторонність і багатоманітність точок зору в новинній журналістиці.
6. Розкрийте суть понять «редакційна чесність» і «редакційна незалежність».
7. Розкрийте зміст поняття «недоторканність приватного життя».
8. У чому виявляється принцип «не завдання шкоди і образ».

9. Розкрийте зміст поняття «оперативність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
10. Розкрийте зміст поняття «точність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
11. Розкрийте зміст поняття «достовірність», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
12. Розкрийте зміст поняття «збалансованість», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
13. У чому виявляється відокремлення фактів від коментарів та оцінок, наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
14. Розкрийте зміст поняття «простота інформування», наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
15. Розкрийте суть оперативної подачі інформації, наведіть приклади порушення й дотримання стандарту в журналістській роботі.
16. Визначте методи і правила роботи у ситуації «Репортер на місці події».
17. Що таке анонімні джерела інформації і в яких випадках журналіст має право на них посилатися. Як правильно посылатися на анонімні джерела інформації?
18. Розкрийте зміст понять «авторитетні джерела», «офіційні джерела», «поінформовані джерела».
19. Сформулюйте правила оприлюднення даних соціологічних досліджень.
20. Схарактеризуйте застереження щодо інформації з Інтернету.
21. Розкрийте алгоритм дій журналіста у разі відмови героя від коментаря.
22. Розкрийте вимоги до формату подачі інформації чи суперечливих питань.
23. Розкрийте особливості висвітлення зібрань та акцій протестів.
24. Сформулюйте правила використання бліц-опитувань та наведіть приклади правильного подання їхніх результатів у журналістських текстах.
25. Розкрийте суть явища «безпідставні узагальнення».
26. У яких випадках журналіст може використовувати оцінювальну лексику? Наведіть приклади із журналістських текстів.
27. Схарактеризуйте допустимий рівень аналітики у новинах.
28. Розкрийте особливості подання коментарів й оцінок у авторських програмах.
29. Розкрийте особливості висвітлення журналістом шокової чи шкідливої для суспільної моралі інформації.
30. Як у журналістській роботі проявляється повага до приватного життя.
31. Розкрийте правило «чотирьох вікон», наведіть приклади із журналістських текстів.
32. Розкрийте суть застосування шкали «вчинків» та «рангів» у журналістській роботі.
33. Розкрийте суть неупередженості журналіста до обвинувачених.

34. Схарактеризуйте правила оприлюднення відомостей про жертви.
35. Розкрийте суть захисту джерел інформації.
36. Визначте ризики застосування незаконних методів збирання й оприлюднення інформації у журналістській роботі.
37. Визначте ризики придбання журналістом інформації у джерел .
38. Розкрийте зміст поняття «плагіат» у журналістській роботі.
39. Розкрийте зміст поняття «дискримінація» у журналістській роботі.
40. Проаналізуйте принципи висвітлення інформації про неповнолітніх, наведіть приклади із журналістських текстів.
41. Розкрийте зміст понять «ембарго», «оф рекордз» у журналістській роботі.
42. Проаналізуйте принципи редагування редакційних матеріалів із позицій дотримання чи недотримання професійних стандартів та етичних норм.
43. Розкрийте зміст поняття «цензура» у роботі журналістів та редакцій.
44. Визначте особливості верифікації інформації з соціальних мереж.
45. Схарактеризуйте інструменти перевірки інформації з соціальних мереж.
46. Визначте правила цитування інтернет-джерел журналістом, наведіть приклади.
47. Схарактеризуйте способи та інструменти перевірки фото.
48. Схарактеризуйте способи й інструменти перевірки відео.
49. Визначте роль читачів у перевірці інформації для журналістської роботи.
50. Розкрийте суть поняття «мова ворожнечі» у журналістських текстах.
51. Види джинси. Типові й нетипові ознаки джинси
52. Розкрийте правила висвітлення інформації про дітей та підлітків.
53. Розкрийте правила висвітлення інформації про людей з особливими потребами.
54. Розкрийте правила висвітлення інформації про конфліктно вразливі групи населення.
55. Розкрийте правила висвітлення збройних конфліктів у медіа.
56. Розкрийте суть дотримання гендерного балансу в медіа.
57. Визначте, у чому полягає відповідальність журналіста за поширення недостовірної інформації, зокрема під час війни.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
відмінно	100-90
дуже добре	82-89
добре	75-81
задовільно	69-74

достатньо	60-68
незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., з них лекції – 14 год., лабораторні – 28 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 28 год., семестровий контроль – іспит.

Модулі	Змістовий модуль I			
Назва модуля	Професійні стандарти новинної журналістики			
ітькість балі за модуль	89 балів			
Лекції	1	2	3	4
Теми лекцій	Зasadничі принципи журналістської професії. Загальна характеристика стандартів (2 год.) 1 бал	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1 бал	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (2 год.) 1 бал	Повнота. Оперативність (2 год.) 1 бал
Семінарські заняття	1		2	3
Теми семінарських занять	Зasadничі принципи журналістської професії. Стандарти новинної журналістики. (2 год.) 1+10=11(балів)	Баланс думок і точок зору. Достовірність (2 год.) 1+10=11 (балів)	Відокремлення фактів від коментарів. Точність (4 год.) 2+20=22 (бали)	Повнота. Оперативність і простота подачі інформації (2 год.) 1+10=11 (балів)
Самостійна робота	5 балів			
Модульна контрольна	25 балів			
Модулі	Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Достовірність інформації: способи й інструменти перевірки		Етика в роботі журналіста	
ітькість балі за модуль	87 балів		75 балів	
Лекції	4		5	6
Теми лекцій	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1 бал	Перевірка інформації (2 год.) 1 бал		Етичні норми в журналістській діяльності (2 год.) 1 бал
Семінарські заняття	4	5		6
Теми семінарських занять	Принципи журналістської роботи з інтернет-джерелами (2 год.) 1+10=11(балів)	Перевірка інформації (4 год.) 2+20=22(бали)	Інструменти перевірки (4 год.) 2+20=22(бали)	Висвітлення інформації про вразливі групи населення. Поняття про мову ворожнечі (4 год.) 2+20=22 (бали)
Самостійна робота	5 балів		5 балів	
Модульна контрольна	25 балів		25 балів	
Підсумковий контроль	Іспит			

8. Рекомендовані джерела

Основна

1. Голуб О. Медіакомпас: Путівник професійного журналіста. Практичний посібник. К., 2016
2. Засоби масової інформації: професійні стандарти, етика та законодавчі норми. К.: Нічлава, 2006. 100 с.
3. Іванов В., Сердюк В. Журналістська етика: 3-є вид., випр. К.: ВПЦ «Київський університет», 2008. 224 с.
4. Іванов В. Ф., Штурхецький С. В. Практикум із журналістської етики. Рівне, 2012. 320 с.
5. Кодекс етики українського журналіста. URL:: <http://www.cje.org.ua/ua/code>
6. Куляс І., Макаренко О. Ефективне виробництво теленовін: стандарти інформаційного мовлення. Професійна етика журналіста-інформаційника. Київ: ХББ, 2006. 120 с.
7. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
8. Правила світу інформації: як українським медіа наблизитися до європейських стандартів. Посібник для журналістів. К., 2019, 107 с.
9. Халер М. Пошук і збір інформації: Навчальний посібник. К.: АУП, ЦВП, 2006. 308 с.

Додаткова

1. Вайшенберг З. Новинна журналістика: Навчальний посібник. К.: АУП, 2004. 262 с.
2. Вальтер фон Ла Рош. Вступ до практичної журналістики: Навчальний посібник. К.: Академія Української Преси, 2005. 229 с.
3. Борсук Н., Онищук В. Журналістські стандарти у новинних випусках телеканалів «1+1» та «Україна». Журналістика в системі соціокомунікаційної діяльності. 2022. 1(38). 53-61. https://obraz.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/5_Borsuk_Onyshuk_38.pdf
4. Вейс М. Померанцев П. Повелителі брехні: інформація, культура та гроші на службі Кремля. URL: <https://krytyka.com.ua/articles/povelyteli-brekhni-informatsiya-kultura-ta-hroshi-na-sluzhbi-kremlya>
5. Земляна І. Журналіст і (не) безпека / Посібник для журналістів, які працюють в небезпечних умовах. – К., 2016
6. Йоганес Л. Інвестигативний пошук. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2017. 266 с.
7. Кетлін Крос та Роберт А. Гакет. Політичні комунікації та новинні засоби масової інформації у демократичних країнах: конкуруючі підходи. URL: www.br.com.ua/
8. Кодекс «Радіо Свобода». URL: <https://cutt.ly/bf2fraN>
9. Опришко Л., Панкратова Л. Основи судової журналістики. К., 2016
10. Проект «Без Кордонів» ГО «Центр «Соціальна Дія»: Мова ворожнечі та ЗМІ: міжнародні стандарти та підходи. К., 2015.
11. Публіцистика. Масова комунікація: Медіа-енциклопедія. К.: Академія Української Преси, Центр вільної преси, 2007. 780 с.
12. Посібник із верифікації інформації. URL:https://verificationhandbook.com/book_ua/about.php
13. Редакційний статут Національної радіокомпанії України. URL: <https://cutt.ly/Yf2ft9R>
14. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. URL: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
15. Рендолл Д. Універсальний журналіст. К., 2007. 288 с.
16. Різун В.В. Теорія масової комунікації. URL: <http://journlib.univ.kiev.ua/lec>.
17. Стандарт рівності: Посібник пресової практики з гендерної перспективи. Рівне: видавець О. Зень, 2015. 200 с.

18. Чекмишов О. Ярошенко Л. Основи якісного блогерства. К.: 2014, ФОП А.М.Рудницька, 48 с.
19. Штефан П. Соціальні медіа для журналістів. Редакційна робота з Facebook, Twitter & Co. К.: Академія української преси. Центр вільної преси, 2018. 198 с.